

DE ZORGVOLMAGHT

1. WAT IS EEN ZORGVOLMACHT?

VOLMACHT

Met een zorgvolmacht kan je als lastgever een volmacht geven aan een door jou aangeduide lasthebber zodat deze persoon het beheer van jouw vermogen kan opvolgen of bepaalde beslissingen omtrent jouw persoon kan nemen. De lasthebber is bevoegd om handelingen te stellen in jouw naam en voor jouw rekening zonder inmenging van de vrederechter.

2. WAAROM EEN ZORGVOLMACHT OPMAKEN?

ALGEMEEN

Vandaag kan je zelf nog alle mogelijke (rechts)handelingen stellen met betrekking tot je vermogen. Maar heb je er al eens over nagedacht wat er gebeurt als je morgen niet meer in staat zou zijn om jouw vermogen te beheren en je persoonlijke belangen te verdedigen? Denk maar aan (jong)dementie of wanneer je in een coma belandt ten gevolge van een ongeval of ziekte. Op dat moment word je onbekwaam. Je kan geen handelingen meer stellen over jouw eigen vermogen noch bepaalde handelingen stellen over het gemeenschappelijk vermogen dat je bezit samen met jouw huwelijkspartner. Het beheer van je vermogen zal dan in handen worden gelegd van de vrederechter en van een door de vrederechter aangeduide bewindvoerder. Deze bewindvoerder zal niet altijd iemand van je naaste familiale of sociale omgeving zijn. Dit laatste wil dus zeggen dat zelfs jouw huwelijkspartner — ongeacht of deze persoon al dan niet onbekwaam is — bepaalde handelingen niet langer kan stellen met betrekking tot het gemeenschappelijk vermogen. Zo zal de huwelijkspartner de gezamenlijke gezinswoning niet kunnen verkopen of geen schenking kunnen doen van goederen die behoren tot de huwelijksgemeenschap zonder de goedkeuring van de vrederechter en de bewindvoerder. De zorgvolmacht biedt een alternatief voor de lange procedures om de goedkeuring van de vrederechter te verkrijgen (bijvoorbeeld voor de verkoop van een woning). Nog een voordeel is dat de lasthebber niet dezelfde verplichtingen dient na te leven als de bewindvoerder (bijvoorbeeld geen schattingsverslag bij de verkoop van een woning).

3. WAT KAN JE REGELEN IN EEN ZORGVOLMACHT?

HANDELINGEN MET BETREKKING TOT JE VERMOGEN

De lastgever kan één of meerdere personen aanduiden die bevoegd zijn om beslissingen te nemen en handelingen te stellen met betrekking tot het vermogen. Het is belangrijk om even na te denken of je wil dat de lasthebber de goederen uit jouw vermogen kan schenken, kan verkopen, etc. Dit betekent niet dat de door jou aangeduide lasthebber je gehele vermogen kan besteden. Op jouw verzoek kan de nodige bescherming worden voorzien door bijvoorbeeld te bepalen dat het (overblijvend) saldo van je vermogen dient te volstaan om in je levensonderhoud te voorzien.

Dit kan op een algemene wijze worden omschreven zodat de lasthebber de nodige ruimte heeft in de concrete invulling hiervan. Maar je kan de beoordeling door de lasthebber zelf in handen nemen door bijvoorbeeld te bepalen dat jouw vermogen door de schenkingen niet mag dalen onder een bepaald bedrag of dat maximaal een bepaald percentage van jouw vermogen mag worden overgedragen.

BANKVOLMACHT

Je kan ook louter een volmacht geven voor de regeling van de gewone bankzaken door middel van een eenvoudige onderhandse bankvolmacht.

Deze volmacht zal evenwel vervallen van zodra je onbekwaam wordt door bijvoorbeeld ziekte of ouderdom als de bankvolmacht niet voldoet aan de voorwaarden die vereist zijn voor de opmaak van een geldige zorgvolmacht. Dergelijke bankvolmacht biedt dus in bepaalde omstandigheden geen oplossing als je de continuïteit en het beheer van jouw vermogen verder wenst te bewerkstelligen van zodra je onbekwaam wordt.

SUCCESSIEPLANNING

De zorgvolmacht is ook een handig instrument voor successieplanning in het algemeen. Je kan bijvoorbeeld een bijzondere volmacht tot schenken opnemen zodat de lasthebber jouw vermogen of een deel ervan op een later moment kan schenken aan bijvoorbeeld je (klein)kinderen tegen de lagere tarieven inzake schenkbelasting. Je kan dit, naar jouw wensen, strikt regelen in de zorgvolmacht en bijvoorbeeld bepalen dat zij allemaal een gelijk deel moeten ontvangen op hetzelfde moment.

HANDELINGEN MET BETREKKING TOT JE PERSOON

Sinds 1 maart 2019 is het toepassingsgebied van de zorgvolmacht uitgebreid naar daden van vertegenwoordiging die betrekking hebben op de persoon. Dit betekent dat er in een zorgvolmacht ook kan worden bepaald dat in geval van ziekte of ongeval de bevoegdheid wordt verleend om alle maatregelen te nemen om je de verzorging te bieden die je nodig hebt. Zo kan de lasthebber je woning aanpassen (bijvoorbeeld het laten plaatsen van een traplift), een nieuwe verblijfplaats kiezen of beslissen tot een verblijf in een zorginstelling en daartoe een huisvestingsovereenkomst afsluiten.

Ook wat betreft de medische aangelegenheden is het toegestaan om aan te duiden dat de lasthebber kan optreden als vertrouwenspersoon. De lasthebber kan in dat geval het patiëntendossier inkijken en informatie inwinnen over je medische toestand. Een stap verder is de aanduiding van een vertegenwoordiger.

De lasthebber-vertegenwoordiger heeft de bevoegdheid om de rechten uit hoofde van de gezondheidszorg uit te oefenen in naam en voor rekening van jou als lastgever-patiënt. Zo kan deze persoon onder meer, indien je niet meer bekwaam bent, inzage krijgen en een afschrift vragen van jouw medisch dossier of jouw recht op een kwaliteitsvolle zorgverlening door een beroepsbeoefenaar opeisen.

LEVENSEINDE

Een persoon kan in een zorgvolmacht ook duidelijke richtlijnen geven rond bepaalde aspecten van het levenseinde. Zo kan men later met deze wensen rekening houden, wanneer de persoon zich niet langer zelf kan uitdrukken. Zo kan een persoon aangeven wanneer men geen behandeling meer wenst te laten uitvoeren (bijvoorbeeld door te bepalen dat men omwille van een bepaalde toestand geen bloedtransfusie meer wenst). In principe kan een persoon ook richtlijnen geven over eventuele behandelingen die men wenst te laten uitvoeren (bijvoorbeeld de behandeling met het oog op pijnbestrijding, of sedatie). De verantwoordelijkheid blijft bij de behandelende arts om de behandelingen al dan niet op te starten.

Met betrekking tot euthanasie kan je niet in de zorgvolmacht dicteren dat de lasthebber het verzoek tot euthanasie kan afleggen bijvoorbeeld als je terminaal ziek bent. Indien je bekwaam bent, dien je dit verzoek zelf uit te drukken. Een geldige euthanasiewilsverklaring kan daarentegen wel door jou worden opgenomen in de zorgvolmacht. Je kan als lastgever, mits gebruik van een model, aanduiden dat een arts euthanasie mag uitvoeren als je lijdt aan een ernstige en een ongeneeslijke aandoening, opgetreden als gevolg van een ongeval of een ziekte, op het ogenblik dat je niet meer bewust bent. De beoordeling van deze toestand ligt in de handen van een arts. Een dergelijke verklaring, ook als zij afgelegd is in de zorgvolmacht, is geldig voor onbepaalde

duur, tenzij deze wordt herroepen. De verklaring dient wel te worden afgelegd in aanwezigheid van twee meerderjarige getuigen. Een registratie van deze verklaring kan gebeuren voor het gemeentebestuur, maar dat is geen verplichting.

WAT KAN NIET?

De lastgever kan geen volmacht geven voor het stellen van hoogst-persoonlijke handelingen. Zo kan je onder meer geen bevoegdheid verlenen aan de lasthebber om een testament op te stellen of dit te herroepen in jouw naam. De lasthebber kan niet de bevoegdheid krijgen om een huwelijk aan te gaan in naam van de lastgever of de echtscheiding aan te vragen.

DE ZORGVOLMAGT EEN MUST OM OVER NA TE DENKEN

Het niet langer kunnen uitoefenen van (dagdagelijkse) handelingen kan ongewenste gevolgen hebben voor het beheer van jouw vermogen en voor het nemen van de nodige beslissingen voor jou als persoon. Bijvoorbeeld, je ligt in een coma door een ongeval en er dienen beslissingen te worden genomen over jouw vermogen of over je recht op de nodige zorgverlening. Dit heeft enerzijds een grote impact op je gezinsleven (bijvoorbeeld: het niet langer kunnen beheren van je bankzaken zoals je inkomsten beheren, rekeningen betalen en je belastingen opvolgen) en anderzijds op het in stand houden van je vermogen (bijvoorbeeld: het niet meer

kunnen verkopen van je aandelenportefeuille in geval van een nakende beurscrash). Een zorgvolmacht is een op maat gemaakte volmacht waarin je jouw wensen, bezorgdheden en de handelingen kan vastleggen. Je hebt hierin een ruime keuzevrijheid, niet alleen m.b.t. de aan te duiden persoon of personen, maar ook m.b.t. de toe te kennen bevoegdheden. Je kan bepaalde instructies laten opnemen waarmee de door jou aangeduide lasthebber bij de uitvoering van de opdracht rekening dient te houden (bijvoorbeeld indien je een voorkeur hebt voor het te kiezen woonzorgcentrum).

4. HOE EEN ZORGVOLMAGT OPSTELLEN?

ONDERHANDS OF AUTHENTIEK

De zorgvolmacht kan opgemaakt worden in een onderhands document of in een authentieke akte. Wanneer de zorgvolmacht betrekking heeft op handelingen waarvoor de tussenkomst van de notaris vereist is, zoals bijvoorbeeld de verkoop van een onroerend goed of een schenking, is een notariële akte verplicht.

De zorgvolmacht moet uitdrukkelijk melding maken van het doel om een regeling tot stand te brengen die uitwerking zal hebben op het ogenblik dat je niet meer in staat bent om de handelingen te stellen.

Het document of de akte moet ook de toepasselijke wetsbepalingen van het Burgerlijk Wetboek vermelden.

REGISTRATIE

Opdat de zorgvolmacht uitwerking heeft voor de lasthebber is vereist dat deze, vóór de aanvang van de opdracht, wordt geregistreerd in het Centraal Register voor Lastgevings-overeenkomsten (CRL).

5. WIE KAN LASTHEBBER ZIJN?

LASTHEBBER

Bijna iedere handelingsbekwame persoon kan als lasthebber aangeduid worden. Je kan hierbij denken aan vrienden, kennissen of familieleden. In de praktijk stellen we vast dat meestal een persoon uit de familie, zoals een partner of de kinderen, wordt aangeduid als lasthebber.

UITZONDERINGEN

De wet somt enkele personen op die niet als lasthebber mogen optreden. Dit is bijvoorbeeld het geval voor personeelsleden van een woonzorgcentrum.

COMITÉ

Je kan als lastgever ook meerdere lasthebbers aanduiden die als comité fungeren en die alleen of gezamenlijk de beslissingen kunnen nemen en kunnen optreden. Je moet ook bepalen of zij alleen dan wel samen moeten optreden bij het stellen van specifieke handelingen (bijvoorbeeld samen optreden voor de ondertekening van een contract, of alleen voor de ontvangst van een aangetekende brief). Je kan, indien je dit wenst, ook een persoon aanduiden die bevoegd is om jouw vermogen te beheren en een andere persoon voor het nemen van de beslissingen en het optreden voor de handelingen m.b.t. jou als persoon.

OPVOLGING

Je kan bovendien voorzien in een opvolger van de door jou aangeduide lasthebber(s) voor het geval de lasthebber(s) de opdracht door ziekte, door overlijden of door een andere oorzaak niet langer kunnen of willen uitoefenen.

BELANGENCONFLICT

Het is aangewezen om in de zorgvolmacht een lasthebber ad hoc aan te duiden die zal optreden als er zich een belangenconflict voordoet tussen de lasthebber en jou als lastgever.

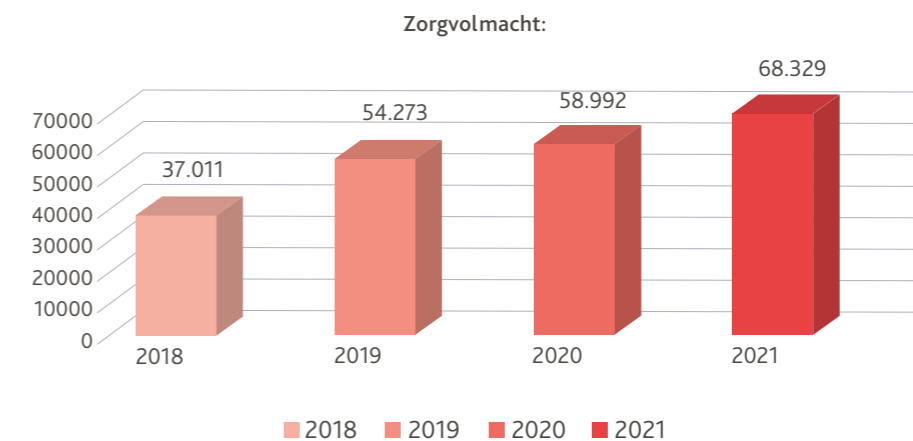
Een belangenconflict betekent dat voor een bepaalde handeling de lastgever en de lasthebber tegengestelde belangen hebben. Dit is bijvoorbeeld zo wanneer een kind-lasthebber of de echtgenoot-lasthebber een schenking aan zichzelf wil doen. Om deze situatie op te vangen, kan de lasthebber ad hoc de schenking doen aan de echtgenoot of aan het kind. Indien je geen lasthebber ad hoc aanwijst in de zorgvolmacht, dient de vrederechter te worden verzocht een persoon aan te duiden die bevoegd is om in dat geval op te treden.

VERTROUWENSPERSOON

Naast (één of meerdere) lasthebber(s) kan je ook een vertrouwenspersoon aanduiden. Dit is een tussenpersoon tussen de lastgever en de lasthebber. De tussenpersoon zal jouw goederen niet kunnen beheren, maar kan wel bemiddelen bijvoorbeeld bij een conflict. Daarnaast treedt de vertrouwenspersoon op als toezichthouder. Indien de aangeduide lasthebbers hun taken niet naar behoren uitvoeren, dan kan de vertrouwenspersoon in jouw belang naar de vrederechter stappen. Je kan bijvoorbeeld ook bepalen dat de lasthebbers voor belangrijke handelingen (zoals bijvoorbeeld de verkoop van je huis) verplicht advies moeten inwinnen bij of toestemming moeten vragen aan de vertrouwenspersoon. Teneinde discussies te vermijden, is het nuttig de bevoegdheden van de vertrouwenspersoon duidelijk en nauwkeurig te beschrijven in de zorgvolmacht.

VERKLARING VAN VOORKEUR BEWINDVOERDER

Je kan een verklaring van voorkeur opnemen over wie je wenst aan te wijzen als bewindvoerder. Deze verklaring fungeert dan als vangnet voor het geval de zorgvolmacht wordt aangevochten en de lastgever hierdoor alsnog onder bewind wordt geplaatst door de vrederechter, of voor de situaties die niet zijn opgevangen door de zorgvolmacht. De rechtbank moet rekening houden met deze verklaring van voorkeur.

6. WELKE HANDELINGEN KAN DE LASTHEBBER STELLEN?

ALGEMENE VOLMACHT

De zorgvolmacht kan algemeen of bijzonder opgesteld worden. Een zorgvolmacht is algemeen wanneer zij bevoegdheden verleent met betrekking tot heel het vermogen van de lastgever. Het is dan ook noodzakelijk om nauwkeurig te zijn bij de redactie van de zorgvolmacht. Bovendien moet ook zorgvuldig aandacht worden besteed aan de aard van de lastgeving. De volmacht mag in algemene bewoordingen worden opgesteld wanneer het gaat om daden van beheer (bijvoorbeeld: beheer beleggingsportefeuille). In dit geval is het zelfs niet nodig om alle mogelijke handelingen op te lijsten. Voor de daden van beschikking (bijvoorbeeld: de verkoop van een goed) is een uitdrukkelijke en nauwkeurige omschrijving wel noodzakelijk.

BIJZONDERE VOLMACHT

Naast een algemene zorgvolmacht, is het uiteraard ook mogelijk om enkel een volmacht te geven voor welbepaalde handelingen met betrekking tot een bepaalde zaak of een deel van het vermogen van de lastgever. Dit is de zogenaamde 'bijzondere' zorgvolmacht. Rechtshandelingen met een persoonlijk karakter, zoals bijvoorbeeld het wijzigen van een huwelijkscontract of schenkingen, vergen eveneens een specifieke, bijzondere volmacht waaruit de wil van de lastgever blijkt.

Dit onderscheid neemt niet weg dat een nauwkeurige en uitdrukkelijke omschrijving van de bevoegdheden van de lasthebber moet worden opgenomen voor welbepaalde handelingen.

Dit geldt bijvoorbeeld voor de schenking van de goederen, het afsluiten van een krediet met de vestiging van een waarborg voor de bank, het verkopen van bepaalde goederen, ... Uit de praktijk blijkt dat men veiligheidshalve best een opsomming opneemt in de zorgvolmacht van alle mogelijke daden van beheer en daden van beschikking om eventuele discussies in de toekomst te vermijden.

RECHTSHANDELINGEN

De zorgvolmacht kan betrekking hebben op onder andere de volgende onderwerpen:

7. WANNEER TREEDT DE ZORGVOLMACHT IN WERKING?

DUURTIJD

De zorgvolmacht wordt afgesloten voor een onbepaalde duur. De lastgever bepaalt wanneer de volmacht start. De meeste zorgvolmachten treden in werking op het ogenblik dat de lastgever onbekwaam wordt. De lastgever kan zelf bepalen op welke manier deze onbekwaamheid wordt vastgesteld, bijvoorbeeld door een geneeskundig verslag opgesteld door de huisarts van de lastgever of een onafhankelijke arts.

Je kan ook bepalen dat de volmacht uitwerking heeft op het ogenblik dat je nog bekwaam bent om de handelingen te stellen. Dit kan nuttig zijn indien je bijvoorbeeld regelmatig in het buitenland verblijft. De lasthebber moet in dat geval wel, indien je dit wenst, vooraf met jou overleggen over de te nemen beslissingen en de handelingen. Een dergelijke gewone volmacht neemt niet weg dat je kan beslissen om alsnog zelf de handeling te stellen. Het aanvangspunt dient in elk geval duidelijk te worden bepaald.

8. EINDE VAN DE ZORGVOLMACHT

BEËINDIGINGSGRONDEN

In principe eindigt een zorgvolmacht bij het overlijden van de lastgever. Dit belet je niet, zolang je bekwaam bent, om de lastgeving eenzijdig te herroepen of te wijzigen. Daarnaast kan de zorgvolmacht ook eindigen in een aantal specifiek in de zorgvolmacht beschreven gevallen, zoals bijvoorbeeld het inleiden van een procedure van echtscheiding tussen de lastgever en de lasthebber of een feitelijke scheiding van meer dan zes maanden.

Indien de lastgever opnieuw bekwaam wordt — bijvoorbeeld hij ontwaakt uit een coma na een zwaar ongeval — dan eindigt de lastgevingsovereenkomst niet noodzakelijk. Het is afhankelijk van jouw wens over de uitwerking van de zorgvolmacht of de lasthebber op dat ogenblik nog mag optreden. Een lastgevingsovereenkomst die ook uitwerking heeft wanneer de lastgever niet verkeert in een staat van wilsonbekwaamheid blijft gewoon doorlopen. Indien de zorgvolmacht enkel uitwerking heeft bij jouw onbekwaamheid en je hervalt in de staat van wilsonbekwaamheid, dan kan opnieuw gebruik worden gemaakt van de zorgvolmacht.

REGISTRATIE

De beëindiging van de zorgvolmacht moet eveneens geregistreerd worden in het Centraal Register van Lastgevingsovereenkomsten (CRL). Pas na de registratie is de lastgeving beëindigd.

De lastgeving eindigt eveneens:

- door de registratie van de herroeping van de volmacht door de lastgever, op voorwaarde dat hij nog bekwaam is;
- wanneer de lasthebber onder een rechterlijke beschermingsmaatregel wordt geplaatst (behoudens wanneer er meerdere (opvolgende) lasthebbers werden aangeduid);
- door de registratie van de opzegging van de volmacht door de lasthebber. Wanneer er in dat geval geen opvolger is voorzien, voorziet de vrederechter in een vervanger.

VREDERECHTER

De vrederechter kan tenslotte altijd geheel of gedeeltelijk een einde maken aan de lastgeving wanneer de uitvoering ervan de belangen van de lastgever in gevaar brengt. Ook wanneer hij van oordeel is dat een rechterlijke beschermingsmaatregel de belangen van de lastgever beter dient. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer één van de kinderen is aangesteld als lasthebber in de zorgvolmacht in het belang van continuïteit van het familiebedrijf en deze persoon dit mandaat gebruikt om zijn eigen belangen voorop te stellen tegen die van zijn broer en zus.

HEEFT DE ZORGVOLMACHT UITWERKING IN HET BUITENLAND?

België heeft op 30 september 2020 het Haagse Meerderjarigen-beschermingsverdrag geratificeerd. Het verdrag is van toepassing sinds 1 januari 2021 en zorgt voor duidelijke internationale regels over de erkenning van zorgvolmachten en levenstestamenten in internationale situaties. Wanneer je bijvoorbeeld verhuist naar het buitenland of wanneer je een onroerend goed hebt in het buitenland dat je wenst te verkopen, dan zal de zorgvolmacht die naar Belgisch recht werd opgesteld en verleden, in principe ook uitwerking krijgen in het buitenland voor zover je verhuist

bent naar of het onroerend goed is gelegen in een land dat het verdrag heeft geratificeerd. Afhankelijk van jouw concrete situatie kan je best in de zorgvolmacht voorzien dat het Belgisch recht van toepassing is (ook een "rechtskeuze" genaamd). Als je geen rechtskeuze voorziet, dan zal in principe het recht van de staat waar de lastgever zijn gewone verblijfplaats had op het tijdstip van de opmaak van zorgvolmacht of het stellen van de rechtshandeling van toepassing zijn.

Interesse?

Neem dan contact op met:

RUTGER VAN BOVEN

Partner

E-mail: rutger.vanboven@bdo.be

Tel.: +32 475 80 22 66

► Follow us

► www.bdo.be

BDO Legal CV/SRL, a company under Belgian law in the form of a cooperative company with limited liability, is a member of BDO International Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of the international BDO network of independent member firms. BDO is the brand name for the BDO network and for each of the BDO Member Firms.

